

Šifra kandidata:
A jelölt kód száma:

Državni izpitni center

JESENSKI IZPITNI ROK
ŐSZI VIZSGAIDŐSZAK

GEOGRAFIJA

FÖLDRAJZ

==== Izpitna pola 1 ====

1. feladatlap

Obča geografija – Izbrane regije

Általános földrajz – Választott régiók

Petek, 28. avgust 2009 / 100 minut

2009. augusztus 28., péntek / 100 perc

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca. Izpitni poli je priložena barvna priloga.

Engedélyezett segédeszközök: a jelölt töltőtollat vagy golyóstollat hoz magával.

A jelölt két értékelő lapot is kap. A feladatlap egy színes mellékletet is tartalmaz.

SPLOŠNA MATURA
ÁLTALÁNOS ÉRETTSÉGI VIZSGA

Navodila kandidatu so na naslednji strani.

A jelöltnek szóló útmutató a következő oldalon olvasható.

Ta pola ima 20 strani, od tega 3 prazne. Barvna priloga ima 4 strani, od tega 1 prazno.

A feladatlap terjedelme 20 oldal, ebből 3 üres. A színes melléklet terjedelme 4 oldal, ebből 1 üres.

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na prvi strani in na ocenjevalna obrazca).

Izpitna pola vsebuje 29 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte **v izpitno polo** v za to predvideni prostor. Odgovarjajte v obliki povedi in ne le z besedo ali besedno zvezo. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z nič (0) točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

ÚTMUTATÓ A JELŐLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg azt a felügyelő tanár nem engedélyezi!

Ragassza vagy írja be kódszámát (a feladatlap első oldalának jobb felső sarkában levő keretbe és az értékelő lapokra)!

A feladatlap 29 feladatot tartalmaz. Összesen 60 pont érhető el. A feladatlapban a feladatok mellett feltüntettük az elérhető pontszámot is.

*Válaszait töltőtollal vagy golyóstollal írja a **feladatlap** erre kijelölt helyére! Válaszoljon mondat formájában, ne csak szavakkal vagy szó szerkezetekkel! Olvashatóan írjon! Ha tévedett, a leírtat húzza át, majd válaszát írja le újra! Az olvashatatlan megoldásokat és a nem egyértelmű javításokat nulla (0) ponttal értékeljük.*

Bízzon önmagában és képességeiben! Eredményes munkát kívánunk!

A1 – OBČA / ÁLTALÁNOS FÖLDRAJZ

1. Obkrožite črko pred pravilno trditvijo.

Karikázza be a helyes állítás előtti betűt.

- A Zemeljsko skorjo imenujemo tudi litosfera.
A Föld kérgét litoszférának is nevezzük.
- B Kontinentalna zemeljska skorja je precej debelejša od oceanske.
A kontinentális földkéreg lényegesen vastagabb az óceáninál.
- C Zemeljski plašč gradijo predvsem nikljeve, železove in aluminijske spojine.
A Föld köpenyét főleg nikkel-, vas- és alumíniumvegyületek alkotják.

(1 točka/pont)

2. Imenujte **tri notranje (endogene) procese**, ki oblikujejo površje.

Nevezzen meg három olyan belső (endogén) folyamatot, amelyek alakítják a felszínt.

1 _____

2 _____

3 _____

(2 točki/pont)

3. **V prilogi 1 (Priloga k Izpitni poli 1)** so s črko A označena območja vulkanskega delovanja v Atlantiku. Opišite **vzrok** za vulkanizem na tem območju in napišite **reliefno obliko**, ki je nastala na dnu oceana.

Az 1. sz. mellékletben (az 1. sz. feladatlap melléklete) A betűvel jelöltük az Atlanti-óceánban levő vulkanikus térségeket. Írja le a vulkanizmus okát ebben a térségben, és nevezze meg azt a domborzati formát, amely az óceánfenéken keletkezett.

Opis vzroka / Az ok leírása: _____

Reliefna oblika / Domborzati forma: _____

(2 točki/pont)

4. Opišite **nastanek kamnin**, ki ju prikazujeta **priloga 2** in **priloga 3 (Priloga k Izpitni poli 1)**.
Írja le az 2. és 3. sz. mellékletben (az 1. sz. feladatlap melléklete) bemutatott kőzetek keletkezését.

Priloga 2 / 2. sz. melléklet: _____

Priloga 3 / 3. sz. melléklet: _____

(2 točki/pont)

5. **Priloga 4 (Priloga k Izpitni poli 1)** prikazuje stara jedra kontinentov in območja orogenez. Napišite **geološko obdobje**, iz katerega so stara jedra, **reliefno obliko**, ki je zanje značilna, in opišite **pomen** starih jeder za gospodarski razvoj teh območij.

A 4. sz. melléklet (az 1. sz. feladatlap melléklete) a kontinensek ősi magját és az orogenezis térségeit ábrázolja. Nevezze meg azt a földtörténeti korszakot, amelyből az ősi magok származnak, valamint a rájuk jellemző domborzati formát, és írja le, miért fontosak ezek az adott térségek gazdasági fejlődése szempontjából.

Geološko obdobje / Földtörténeti korszak: _____

Reliefna oblika / Domborzati forma: _____

Opis / Leírás: _____

(3 točke/pont)

A2 – OBČA / ÁLTALÁNOS FÖLDRAJZ

6. Obkrožite črke pred tremi pravilnimi trditvami.

Karikázza be a három helyes állítás előtti betűt.

- A Obdobje industrijske revolucije je trajalo od leta 1850 do leta 1950.
Az ipari forradalom korszaka 1850-től 1950-ig tartott.
- B Obdobje industrijske revolucije je trajalo od leta 1750 do leta 1850.
Az ipari forradalom korszaka 1750-től 1850-ig tartott.
- C Industrializacija je omogočila pridelavo večje količine hrane.
Az iparosítás nagyobb mennyiségű élelmiszertermelést tett lehetővé.
- D Z razvojem industrije so se pokrajine razvijale enakomerneje.
Az ipar fejlődésével a térségek egyenletesebben fejlődtek.
- E Industrializacija je izredno pospešila urbanizacijo.
Az iparosítás az urbanizáció rendkívüli felgyorsulását okozta.

(2točki/pont)

7. K številki 1 napišite celino, ki jo je industrializacija zajela takoj **za Evropo**, k številki 2 pa celino, ki jo je razvoj industrije zajel **nazadnje**.

Írja az 1-es számhoz annak a kontinensnek a nevét, amelyet mindjárt Európa után elért az iparosítás, a 2-es számhoz pedig azét, amelyiket legkésőbb érintett az ipar fejlődése.

1 _____

2 _____

(2 točki/pont)

8. Opišite en vzrok in eno posledico industrijskega onesnaževanja okolja, značilnega predvsem za **zgodnjo** industrializacijo.

Röviden írja le az ipari szennyezés egy olyan okát és következményét, amely főleg a korai iparosításra volt jellemző.

Vzrok / Ok: _____

Posledica / Következmény: _____

(2 točki/pont)

9. Opišite dva glavna vzroka zaradi katerih se **težka industrija** v zadnjih desetletjih **seli** iz razvitih držav v države v razvoju.

*Írjon le két okot, ami miatt a **nehézipar** az utóbbi évtizedekben a fejlett országokból a fejlődő országokba **vándorol**.*

1 _____

2 _____

(2 točki/pont)

10. Storitvene dejavnosti so čedalje bolj podobne značilnostim industrije. Opišite dve podobnosti med **množičnim turizmom** in industrijskim načinom proizvodnje izdelkov.

*A szolgáltatások mindinkább hasonlítanak az ipar jellegzetességeire. Írjon le két hasonlóságot a **tömegturizmus** és a termékek ipari módon történő előállítása között.*

1 _____

2 _____

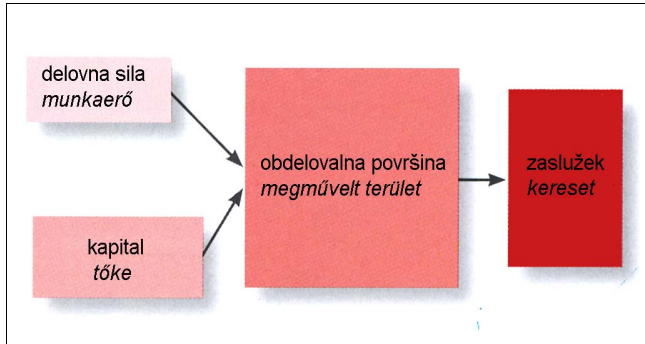
(2 točki/pont)

B1 – SVET / A VILÁG

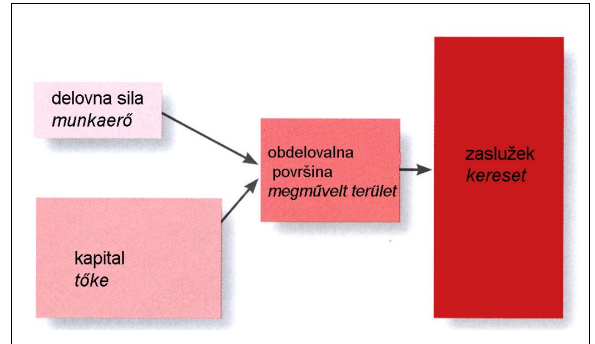
11. Pod sliki 1 in 2 napišite, ali prikazuje značilnosti intenzivnega ali ekstenzivnega kmetijstva.

Írja az 1-es és a 2-es számú képek alá, hogy vajon a belterjes vagy a külterjes mezőgazdaság jellegzetességeit ábrázolják-e.

Slika 1 / 1. sz. kép

Slika 2 / 2. sz. kép

(Vir: Likar, M., 2005: Svet okoli nas 2, str. 47. Mladinska knjiga. Ljubljana)

(1 točka/pont)

12. S pomočjo priloge 5 (Priloga k Izpitni poli 1) napišite obliki kmetijstva, ki sta v Afriki najbolj razširjeni, in obliki kmetijstva, ki je značilna za delto najdaljše afriške reke.

Az 5. sz. melléklet (az 1. sz. feladatlap melléklete) segítségével írja le azt a két mezőgazdasági formát, amelyek Afrikában a legelterjedtebbek, valamint azt, amelyik a leghosszabb afrikai folyó deltájában jellemző.

Najbolj razširjeni obliki kmetijstva / A két legelterjedtebb mezőgazdasági forma:

1 _____

2 _____

Oblika kmetijstva v delti reke / A folyó deltájára jellemző mezőgazdasági forma:

(2 točki/pont)

13. **Priloga 6 (Priloga k Izpitni poli 1)** prikazuje pridelavo kave, palmovega olja, kakava in oliv po posameznih celinah in vodilnih državah. K črkam A, B, C in D pripišite ustrezen **kmetijski pridelek**.

A 6. sz. melléklet (az 1. sz. feladatlap melléklete) az egyes kontinensek és az élvonalban levő országok kávé-, pálmaolaj-, kakaó- és olajbogyó-termelését mutatja be. Az A, B, C és D betűkhöz írja a megfelelő mezőgazdasági terményt.

A _____

B _____

C _____

D _____

(2 točki/pont)

14. Opišite dve značilnosti **oblike kmetijstva**, s katerim pridelajo kmetijske pridelke, navedene v **nalogi 13**.

Írja le a mezőgazdasági mód két olyan jellegzetességét, amely a 13. sz. feladatban felsorolt mezőgazdasági terményekre vonatkozik.

1 _____

2 _____

(2 točki/pont)

15. **Pojasnite tri vzroke** za še vedno pereče **pomanjkanje hrane** v večini afriških držav.

Magyarázza meg az afrikai országok többségében uralkodó égető élelmiszerhiány három okát.

1 _____

2 _____

3 _____

(3 točke/pont)

B2 – SVET / A VILÁG

16. Napišite **prevladujočo raso** v Jugovzhodni, Južni in Jugozahodni Aziji.

Írja le, melyik faj terjedt el leginkább Délkelet-, Dél- és Délnyugat- Ázsiában.

Jugovzhodna Azija / Délkelet-Ázsia: _____

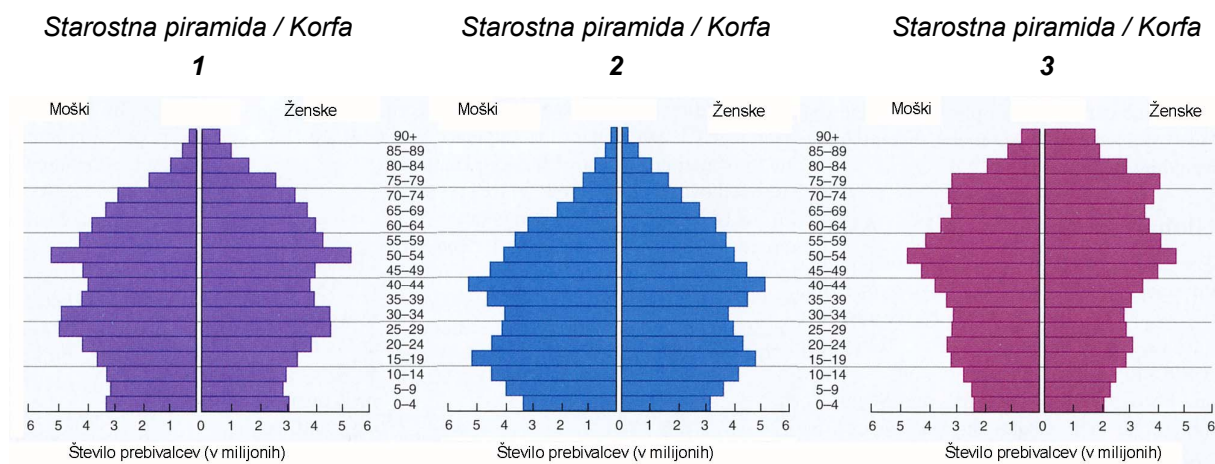
Južna Azija / Dél-Ázsia: _____

Jugozahodna Azija / Délnyugat- Ázsia: _____

(2 točki/pont)

17. **Starostne piramide 1, 2 in 3** prikazujejo demografske značilnosti **Japonske** v letih 1990 in 2002 ter napoved za leto 2025. Pod posamezno starostno piramido napišite **pripadajočo letnico**.

Az 1-es, 2-es és 3-as számú korfák Japán demográfiai jellegzetességeit mutatják be 1990-ben és 2002-ben, valamint a népesség számának jövőbeli alakulását 2025-ben. Írja az egyes korfa alá a hozzá tartozó évszámot.

(Vir: Bradshaw, M., in drugi, 2007: Contemporary World Regional Geography, str. 200. Mc Graw – Hill international edition)

(2 točki/pont)

18. Napišite **fazo demografskega prehoda** za starostno piramido, ki je v prejšnji nalogi označena s številko **3**.

Írja le a demográfiai átmenet azon szakaszát (lépését), amelyre az előző feladat 3-as számú korfájából következethet.

Faza demografskega prehoda / A demográfiai átmenet szakasza: _____

(1 točka/pont)

19. Preglednica prikazuje nekatere demografske podatke v dveh azijskih in eni severnoafriški državi leta 2003. **Izračunajte** manjkajoče podatke v preglednici in opišite **vzrok za visoko rodnost** navedenih držav.

A táblázat néhány 2003. évi demográfiai adatot mutat be két ázsiai és egy észak-afrikai országban. Számítsa ki a táblázatból hiányzó adatokat, és írja le az említett országok magas születésszámának okát

	BANGLADEŠ BANGLADES	SAUDOVA ARABIJA SZAUD-ARÁBIA	LIBIJA / LÍBIA
Rodnost / Születésszám (v ‰)	29,5	33,6	26,4
Smrtnost / A halálozások száma (v ‰)	8,5		
Naravni prirastek / Természetes szaporodás (v ‰)		29,5	21,7

(Vir: Natek, K., 2006: Države sveta, str. 223, 332 in 435. Mladinska knjiga. Ljubljana)

Vzrok za visoko rodnost / A magas születésszám oka: _____

(3 točke/pont)

20. Opišite, kako bo omejitvena politika »Ena družina – en otrok« na Kitajskem vplivala na prihodnjo **starostno sestavo prebivalstva**, in pojasnite **negativni vpliv** omenjenega ukrepa na **gospodarski položaj** Kitajske v prihodnosti.

*Írja le, hogyan fog hatni Kína népességkorlátozó politikája, az ún. »Egy család – egy gyerek« politika, a lakosság jövőbeni kor szerinti összetételére. Magyarázza meg azt is, milyen **negatív hatása** lesz a jövőben az említett intézkedésnek Kína **gazdasági helyzetére**.*

Opis / Leírás: _____

Pojasnitev / Magyarázat: _____

(2 točki/pont)

C1 – EVROPA / EURÓPA

21. Srednjo Evropo sestavljajo tri večje zgradbene in pokrajinske enote. Imenujte **naravnogeografsko enoto**, ki jo opisuje trditev.

Közép-Európát három nagyobb szerkezeti egység és tájegység alkotja. Nevezze meg azt a természetföldrajzi egységet, amit a következő állítás ír le.

Tektonske sile so povzročile nastanek značilnih gorstev, kjer se izmenjavajo dvignjeni gorski čoki in ugreznjene kotline.

A tektonikai erők működése olyan tipikus hegységek kialakulását okozta, ahol kimagasló hegymasszívumok és süllyedékes völgykatlanok váltják egymást.

(1 točka/pont)

22. Površje Srednje Evrope je bilo preoblikovano s pleistocensko poledenitvijo. Napišite prevladujoči **tip poledenitve** na **Poljskem** in naštejite **dve** za ta del Evrope **značilni ledeniški reliefni obliki**.

A jégkorszakban az eljegesedéssel átalakult Közép-Európa felszíne. Írja le az uralkodó eljegesedési típust Lengyelország területén, és soroljon fel két, erre a területre jellemző glaciális domborzati formát.

Tip poledenitve / Eljegesedési típus: _____

Reliefna oblika / Domborzati forma:

1 _____

2 _____

(2 točki/pont)

23. V **preglednicah 1 in 2** so zbrane povprečne mesečne temperature in mesečne količine padavin za Berlin in Budimpešto. Izračunajte **temperaturno amplitudo** obeh mest in pojasnite **vzrok za razliko** med njima.

Az 1-es és 2-es számú táblázatban összegyűjtötték a havi átlagos hőmérsékleti adatokat és a csapadékmennyiségeket Berlinben és Budapesten. Számítsa ki a két város hőingását, és magyarázza meg a köztük levő különbség okát.

Preglednica 1 / 1. sz. táblázat: BUDIMPEŠTA / BUDAPEST

Mesec/ hónap	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
°C	-1,1	1,0	5,8	11,8	16,9	20,2	22,2	21,4	17,4	11,3	5,8	1,5
mm	42	44	39	45	72	76	54	51	34	56	49	48

(Vir: Brinovec, S., in drugi, 1996: Obča geografija. Delovni zvezek, str. 26. Državna založba Slovenije. Ljubljana)

Preglednica 2 / 2. sz. táblázat: BERLIN

Mesec/ hónap	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
°C	-0,4	0,6	4	8,4	13,5	16,7	17,9	17,2	13,5	9,3	4,6	1,2
mm	43	36	37	42	55	71	53	65	45	36	49	54

(Vir: <http://sophisticated-traveler.com/ClimateBerlin.htm>)

Temperaturna amplituda (v °C) / Hőingás (°C):

Budimpešta / Budapest: _____

Berlin: _____

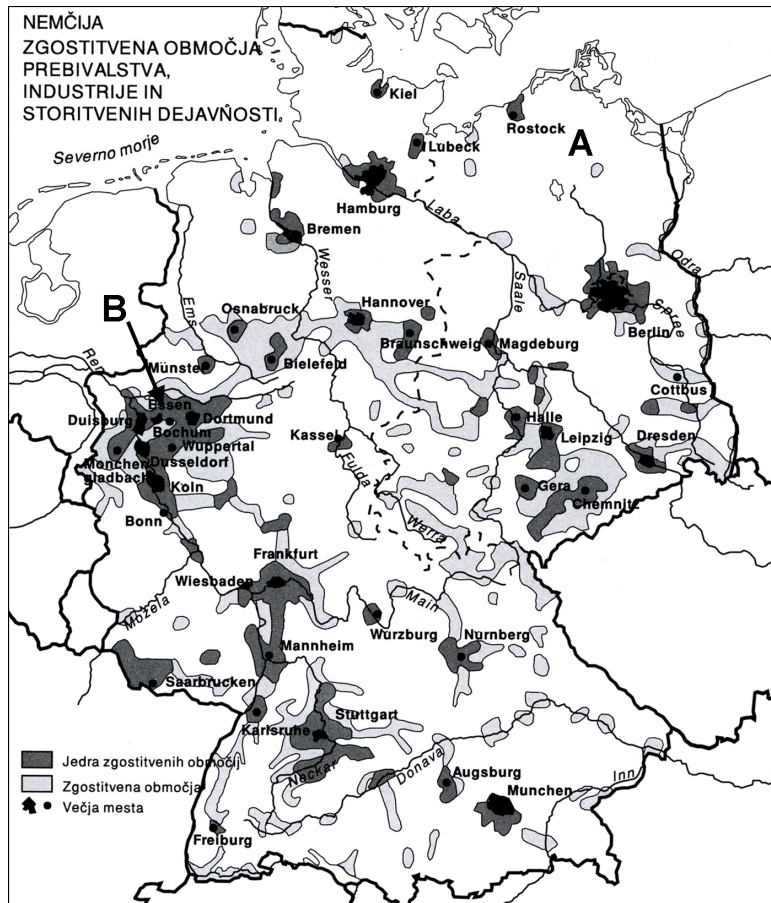
Pojasnitev / Magyarázat: _____

(2 točki/pont)

24. **Karta 1** prikazuje zgoštevna območja prebivalstva, industrije in storitvenih dejavnosti v Nemčiji. Opišite naravogeografski **vzrok za manjšo gostoto** na območju **A** in naravogeografski **vzrok za večjo gostoto** na območju **B**.

Az 1. sz. térkép a népesség, az ipar és a szolgáltatások tömörülési térségeit ábrázolja Németországban. Írja le, mi a természetföldrajzi oka az A térségben látható kisebb, és a B térségben jellemző nagyobb sűrűségnek.

Karta 1 / 1. sz. térkép

(Vir: Brinovec, S., in drugi, 1994: Geografija Evrope. Delovni zvezek, str. 48. Mladinska knjiga. Ljubljana)

Območje A / A térség: _____

Območje B / B térség: _____

(2 točki/pont)

25. **Priloga 7 (Priloga k Izpitni poli 1)** prikazuje zaradi onesnaževanja prizadeta območja na Poljskem. Poimenujte industrijsko pokrajino, ki je **ekološko najbolj prizadeta**, in **opišite** tri ukrepe, ki so jih v tej pokrajini po letu 1990 izvedli **za zmanjšanje onesnaževanja**.

A 7. sz. melléklet (az 1. sz. feladatlap melléklete) erősen szennyezett térségeket ábrázol Lengyelországban. Nevezze meg azt az ipari körzetet, amely ökológiailag leginkább veszélyeztetett, majd írjon le három olyan intézkedést, amelyeket azért alkalmaztak 1990 után, hogy csökkentsék a környezetszennyezést.

Območje / Térség: _____

Ukrepi / Intézkedések:

1 _____

2 _____

3 _____

(3 točke/pont)

C2 – EVROPA / EURÓPA

26. **Preglednica 3** prikazuje narodnostno sestavo prebivalstva v državah Jugovzhodne Evrope pred politično-gospodarskimi spremembami leta 1991. Iz podatkov v preglednici napišite državi, ki sta imeli **najbolj enotno** narodnostno sestavo, državo, kjer večinsko prebivalstvo **ne presega 50 %**, in državo, kjer je delež Albancev največji.

A 3. sz. táblázat a lakosság nemzetiségi összetételét ábrázolja Délkelet-Európa országaiban még az 1991-es politikai-gazdasági változások előtt. A táblázat adatai alapján írja ki annak a két országnak a nevét, amelyekben a lakosság nemzetiségi összetétele a legegységesebb volt, azt az országot, ahol a többségi lakosság aránya nem haladta meg az 50%-ot, és azt az országot, ahol az albánok száma a legnagyobb.

Preglednica 3: Narodnostna sestava držav

3. sz. táblázat: Az országok nemzetiségi összetétele

Država / Ország	Bosna in Hercegovina	Hrvaška	Bolgarija	Makedonija	Romunija	Jugoslavija
Prebivalci / Lakosság						
Albanci / albánok				19,8 %		17,0 %
Črnogorci / montenegróci						5,5 %
Bolgari / bolgárok			92,0 %			
Hrvati / horvátok	17,3 %	77,9 %				
Madžari / magyarok					7,1 %	4,7 %
Muslimani / muzulmánok	43,7 %					
Romuni / románok					89,4 %	
Srbi / szerbek	31,3 %	12,2 %				62,7 %
Makedonci / macedónok				67,2 %		
Ostali / Többiek	7,7 %	9,9 %	8,0 %	13,0 %	2,5 %	10,1 %

(Vir: Brinovec, S., in drugi, 1995: Geografija Evrope. Delovni zvezek, str. 57. Mladinska knjiga. Ljubljana)

Državi z najbolj enotno narodnostno sestavo:

A két nemzetiségileg legegységesebb lakosságú ország:

Država, kjer večinsko prebivalstvo ne presega 50 %:

Az az ország, ahol a többségi lakosság aránya nem haladja meg az 50 %-ot:

Država kjer je delež Albancev največji:

Az az ország, ahol az albánok száma a legnagyobb:

(2 točki/pont)

27. Jugovzhodna Evropa ima pestro narodnostno, versko in jezikovno sestavo prebivalstva. Na levi strani so napisane tri jezikovne skupine. Na črte na desni strani **napišite enega od jezikov** držav Jugovzhodne Evrope, ki spada v določeno jezikovno skupino.

Délkelet-Európában igen változatos a lakosság nemzetiségi, vallási és nyelvi összetétele. A bal oldalon három nyelvcsoporthat soroltunk fel. A jobb oldali vonalakra írjon egy-egy odaillő nyelvet a délkelet-európai országokból.

Slovanski jezik / Szláv nyelv _____

Romanski jezik / Újlatin nyelv _____

Samostojen indoevropski jezik / Önálló indoeurópai nyelv _____

(2 točki/pont)

28. V prilogah **8, 9 in 10 (Priloga k Izpitni poli 1)** so prikazane zgradbe, značilne za tri veroizpovedi v Jugovzhodni Evropi. Na črte napišite **veroizpoved**, s katero je zgradba povezana, in **državo**, v kateri ta veroizpoved prevladuje.

A 8., 9. és 10. sz. mellékletekben (az 1. sz. feladatlap mellékletei) épületeket lát, amelyek Délkelet-Európában három hitvallásra jellemzőek. Írja a vonalakra az épülethez köthető vallás nevét, valamint azt az országot, ahol ez a vallás leginkább elterjedt.

Veroizpoved / Vallás

Država / Ország

Priloga 8 / 8. sz. melléklet _____

Priloga 9 / 9. sz. melléklet _____

Priloga 10 / 10. sz. melléklet _____

(3 točke/pont)

29. Opišite **dva vzroka** za nagel upad industrije v Romuniji po letu 1990 in **spremembo** pri notranjih migracijah, ki je posledica tega propada.

Írjon le két olyan okot, ami az ipar gyors hanyatlását eredményezte Romániában 1990 után, és a belső migrációnak egy olyan változását, ami ennek a lepusztulásnak a következménye.

Vzroka / Okok:

1 _____

2 _____

Opis spremembe / A változás leírása: _____

(3 točke/pont)

Prazna stran
Üres oldal

Prazna stran
Üres oldal

Prazna stran
Üres oldal